

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Tiulus XXVIII. De Appelationibus, Recusationibus, & Relationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

ducti. l. 25. §. item ff. de edilit. Edict. t. t. C. de fructib. §. lit. expens. Limitavi 3. si victus non habuit justam causam litigandi: quam si habuit, expensæ compensantur. l. qui solidum 78. §. 2. ff. de legat. 2. juncta gl. V. in litis sumptibus. Ias. lo. cit. n. 2. Ratio, quia condemnatio in expensas est poena: poenam verò non meretur, qui temerè non litigavit. Stylus tamen Curia Romanæ habet, ut victus, etiamsi habuerit justam causam litigandi, semper tamen condemnatur in expensis, ut refert Card. de Luca disc. 39. de Judic. n. 10. §. 11. quamvis hunc stylum reformatione dignum asserat in Relat. Rom. Cur. disc. 32. n. 101. 103. Porro causas justas litigandi enumerant Ias. Menoch. Haun. Wiestner h. t. n. 141. Reiffenstuel. n. 180. seq. qui tamen addunt, in hoc standum esse arbitrio Judicis, qui ex qualitate facti, conditione personarum, & ex alijs circumstantijs metietur, an probabilem & justam causam habuerit litigans condemnatus. Postquam verò Judex victum condemnavit in expensas, victor designationem expensarum exhibeat, ut eam Judex possit communicare victo ad excipiendum: postea ex officio illas moderetur, & tunc victor juret, quòd tanti suâ interfit, quanti aestimavit Judex per moderationem, à qua tamen moderatione conceditur appellatio.

22. Dico 5. Judex malè judicans ex imperitia in gravamen Partis litem facit suam, imò incurrit subinde alias quoque poenas pro ratione culpæ. 2. malè autem judicans ex malitia, scilicet inductus odio, gratia, timore, non tantum litem facit suam, sed etiam fit infamis. 3. Corruptus verò pecuniâ jam acceptâ in causa civili tenetur ad triplum ejus, quod accepit; si verò pecunia ipsi tantum est promissa, ad duplum, ultra totam aestimationem litis, ac simul dignitatem amittit. 4. Corruptus pecuniâ in causa criminali, confiscatis omnibus bonis, in exilium mittendus est. 5. Si verò sit Judex Ecclesiasticus, Ordinarius vel Delegatus, & ex malitia gravamen intulit faciendo, insuper per annum suspenditur ab executione officij ipso Jure. Prima pars habetur pr. inst. de oblig. quæ ex quasi delictis. Altera pars in l. 15. ff. de Judic. junct. gl. Auth. Novo Jure. §. l. 2. C. de poena Judicis, qui malè jud. Tertia, uti & quarta, in Auth. cit. §. Nov. 124. c. 2. Quinta demum in c. 1. h. t. in 6. Episcopus tamen, quia in c. cit. non fit ejus expressa mentio, non suspenditur per c. 4. de sent. Excomm. in 6. Neque alius inferior, si non faciendo, sed omitendo tantum gravamen intulit per negligentiam; quia c. 1. cit. utpote odiosum strictæ interpretationis est. Itaque omnis Judex, tam Laicus, quam Ecclesiasticus, malè judicando sive per imperitiam sive per malitiam gravamen Parti inferens litem facit suam, h. e. tenetur Parti læsæ ad litis aestimationem, cum hoc tamen discrimine, quòd ille, qui ex imperitiâ gravamen intulit, ad litis aestimationem non teneatur in solidum, sed solum in tantum, quantum pro ratione culpæ videbitur illi, qui de hoc judicabit. pr. inst. cit. §. l. 5. §. 4. ff. de O. & A. qui verò ex malitia, teneatur in solidum, h. e. omne damnum

resarcire, & interesse præstare, quantum videlicet intererat Partis, condemnationem non fuisse. Atque ad hanc litis aestimationem Parti læsa habet actionem adversus Judicem in utroque casu, etiamsi appellatum non fuerit, cum sententia injusta respectu Judicis nunquam transeat in rem judicatam. Gail. l. 1. de serv. 152. n. 3. §. 4.

TITULUS XXVIII.

De Appellationibus, Recusationibus, & Relationibus.

SUMMARIUM.

1. Ne sententia transeat in rem judicatam, impeditur Appellatio.
2. Quid sit Appellatio tum Judicialis tum Extrajudicialis.
3. Quid Supplicatio, & quomodo differat ab Appellatione.
4. Quid sit Revisio, & quando concedatur.
5. Quid Remedium Nullitatis, & quomodo crepet ab Appellatione.
6. Definitur Appellatio Judicialis.
7. Materialiter sumpta est Juris Naturalis.
8. Quando non habeat locum.
9. Judex à quo & Judex ad quem.
10. 11. Judicialis Appellatio regulariter permittitur est omnibus.
12. A quocunque Judice injustum gravamen inferente.
13. Fieri tamen debet gradatim ad superiorem Judicem.
14. 15. Et potest in omni causa, & ab omni sententia valida, exceptis tamen quibusdam casibus.
16. Qualis prohibeatur Appellatio per illam clausulam, appellatione remota.
17. Ab interlocutoria hodie non appellatur, nisi habeat vim Definitivæ, aut damnum inferens non reparabile &c.
18. Fatalia Appellationum.
19. Et Apostoli quid sint, ac quotuplices.
20. Fatale Appellationis interponende sunt 10. dies à die illati & cogniti gravaminis.
21. Fatale petendi Apostolos sunt 30. dies.
22. Circa quos quæ sint partes Judicis à quo.
23. Fatale Appellationis introducende determinatur Judex à quo.
24. Fatale Appellationis prosequende & finitæ regulariter est annus.
25. Modus Appellationis in quo consistat.
26. Effectus ejus est duplex, suspensivus & devolutivus.
27. Appellatio regulariter proponenda est contra Judicem à quo.
28. Vel viva voce, vel porrecto libello.
29. Non necessario exprimitur gravamen inferens.
30. Appellatio à Definitiva ordinariæ parti effectus suspensivum; non tamen semper.
31. Devolutivum verò semper, si vite est facta.
32. Quæ sit poena temerè appellantis; vel finitæ Appellationem admittentis.
33. Quid sit Recursatio, & quomodo differat à Appellatione.

14. Quid Relatio, & quomodo differat ab eadem.
 15. An recusari possit Judex tam Ordinarius, quam Delegatus.
 16. Et ob quam causam.
 17. Quid Juris, si causa recusandi sit dubia.
 18. Adhuc a Judice recusato pendente lite an sint nulla.
 19. Quid hodie loco Relationis sit in usu in foro Civili, cum de Jure sit sublata.

A Sententia, ne transeat in rem judicatam, & executionem post se trahat, appellare nonnunquam sicuti possunt, ita & solent Partes, quæ se putant per sententiam iniquè læsas. Quia appellatione interposita finitur quidem prima instantia, sed inchoatur secunda apud alium Judicem, adeoque impeditur finis controversiæ totius. Quia verò tum sententia finalis, tum ejus executio, impeditur etiam Recusatione Judicis, & Relatione causæ ad Superiorem, item aliquo modo per Supplicationem, Revisionem, & Remedium Nullitatis, etiam de his hic agere oportet. Itaque 1. tractabimus de natura ipsius Appellationis, Supplicationis, Revisionis, & Remedij Nullitatis. 2. De Appellante & Judice Appellationis. 3. De Materia Appellationis. 4. De Appellationis Facultatibus, & de Apostolis. 5. De Modo Appellationis, & effectu ejusdem. 6. De Recusationibus & Relationibus, de quibus etiam in Titulo fit mentio.

§. I.

De Natura Appellationis. Ubi etiam de Supplicatione, Revisione, & Remedio Nullitatis.

Cicendum 1. per Appellationem hoc loco intelligi provocationem ad superiorem Judicem; quæ si fiat ab actibus Judicialibus, puta a sententia vel Definitiva vel Interlocutoria, vel a jussu Judicis, nimis brevem terminum Partis, v. g. ad comparandum assignantis &c. & a gravamine, quod quis a Judice sibi illatum existimat, est propriè dicta Appellatio, & vocatur Judicialis. Si verò fiat ab actibus extrajudicialibus, quibus aliquis se vel jam gravatum queritur, vel probabiliter gravandum timeat, sive de in gravamen inferatur vel timeatur a Parte adversa, sive a Jodice extra Judicium, est appellatio impropiè talis, & appellatur Extrajudicialis, vel potiùs Provocatio ad causam Superiorem deferendam. c. 5. h. t. Hujusmodi appellatio extrajudicialis est, quando quis se opponit electioni, presentationi, collationi beneficiorum factæ, vel quam futuram timeat, c. 5. cit. c. 46. §. 1. eod. c. 19. 29. de Elect. Item quando quis suspicatur, sibi imminere captivitatem, incarcerationem, excommunicationem &c. & propterea confugit ad Superiorem vel Judicem: aut quando quis a Jodice extrajudicialiter nominatur tutor, curator &c. Appellatio Judicialis dividitur 1. in eam, quæ fit a sententia Interlocutoria, & in eam, quæ fit a Definitiva. 2. In Rationabilem seu Legiti-

mam, quæ fit iusta de causa ac servatis de Jure servandis, & in Frustratoriam, quæ tantum litis protrahendæ, vel differendæ solutionis causâ interponitur. Huic vicinæ sunt Frivole seu Leves, quæ ex futilibus, ac minimis rationibus fiunt. Sed frustratoria & frivola appellationes merito rejiciuntur tanquam temerariæ. per l. tutor. 41. ff. de Usur. c. 61. h. t.

Sc. 2. Supplicationem, prout hoc loco & strictè sumitur, esse petitionem humilem, qua quis, cui medium ordinarium Appellationis non competit adversus sententiam, allegato gravamine rogat Principem, ut ex gratia & benignitate retractet sententiam, & adversus illam restituat supplicantem. Abb. in c. ex litteris 4. de in integr. rest. n. 6. Itaque Supplicatio solummodo tunc habet locum, utpote remedium extraordinarium, ubi negatur Appellatio tanquam remedium Ordinarium, quod ferè contingit in supremis tribunalibus. Supplicare autem quilibet, qui se per sententiam existimat læsum, potest. l. si quis adversus 5. §. Auth. quæ supplicatio. C. de precib. Imperat. offer. ac notat Gl. in c. cit. v. supplicavit. Differt Supplicatio ab Appellatione 1. quòd sit remedium extraordinarium, in gratia, non in iustitia fundatum. 2. Quòd non suspendat executionem sententiæ, cum se funder in mera gratia. Debet tamen is, in cujus favorem sit executio, cautionem præstare de restitutione faciendâ, si supplicans obtineat causam. 3. Quòd fieri possit ad eundem Judicem, qui sententiam tulit, etiamsi Princeps non sit. 4. Quòd non tantum intra 10. dies, sed, si fiat Principi, per integrum biennium a prolatione sententiæ interponi possit. Si tamen post 10. dies interponatur, cessat obligatio præstandi dictam cautionem in executione. 5. Quòd tantum semel super eadem causa permittatur. 6. Quòd possit in quacunque causa interponi. l. 5. §. Auth. cit. junct. Gl. in l. un. C. de sent. Præf. Prætorio. & passim DD. Contraria omnia reperiuntur in Appellatione. Is autem, cui supplicatur, utique non poterit retractare sententiam, nisi causam reviderit prius. Unde

Sc. 3. Revisionem valde vicinam esse Supplicationi, imò hodie in Imperio Romano substitutam esse Supplicationi. Est remedium extraordinarium, quo petitur a Superiore, ut sententiam, a qua appellare non licet, v. g. propter dignitatem Judicantis, unâ cum Actis revideat vel per se vel per constitutos Revisores, ac, si comperit injustam esse, reformet. Atque in hunc finem alicubi instituta sunt Consilia Revisoria. Debet peti intra 4. menses: causæ gravaminis exprimi unico scripto, in quo nihil novi, v. g. nova probatio prius omissa, ponendum: deponi a petente revisionem certa pecuniæ summa, quam amittit, si causam apud Revisores amittat; recipit, si ibidem obtineat; sufficit tamen cautio de illa summa, & quidem apud pauperes etiam juratoria. Neque per petitionem Revisionis suspenditur executio sententiæ, ut contra Gail vult Gilhausen & Kaut, licet cautionem præstare teneatur de restituendo judicato Pars, in cujus favorem executio fit.

fit. Locum ferè habet in summis Tribunalibus tantum. Vid. *Recess. Imper. de anno 1654. à §. 125.* ubi etiam pro Camera Imperiali negatur Revisio in illis casibus, in quibus non conceditur appellatio de Jure Communi: item negatur, nisi summa capitalis, super qua litigatur, saltem conficiat 2000. thalerorum Imperialium. *Ordin. Cam. p. 3. tit. 53. Gail. l. 1. observ. 153. seqq. Haun. to. 5. tr. 5. à n. 498.*

Sc. 4. *Remedium Nullitatis* esse, quando quis arguit sententiam nullitatis propter aliquem defectum substantialem. Ex quibus autem capitibus sententia reddatur nulla, & sic retractari debeat, docuimus in *tit. preced. §. 2.* Oppositio nullitatis proponi potest vel per modum actionis, vel per modum exceptionis: item vel principaliter & absque alio remedio, vel cumulatim cum appellatione, nimirum sub disjunctione dicendo: sententiam vel esse nullam, vel saltem injustam. Differt hoc Remedium ab Appellatione. 1. Quod non necessariò coram superiore debeat, sed etiam coram eodem iudice proponi possit, qui sententiam tulit, modò is fuerit Ordinarius; si enim fuisset *Judex delegatus* ad causam particularem, is adiri non amplius posset, sed deberet adiri delegans; quia *Judex delegatus*, qui per sententiam prolationem functus est suo officio, jurisdictionem amittit, & cessat esse *Judex* respectu talis causæ. c. in litteris de *Offic. deleg.* Differt 2. Quod nullitas sententiæ, si opponatur principaliter & se sola, proponi possit usque ad 30. annos, sit habet communis ex l. 3. C. de *Præscr. 30. vel 40. ann.* quamvis de Jure Novo *Recess. Imper. cit. §. 127.* in Camera Imperij proponi debeat intra 10. dies, sicut appellatio, nisi nullitas sit infanabilis, uti est, quæ provenit ex persona Judicis, vel illegalitate litigantium. 3. Quod oppositio nullitatis non suspendat executionem sententiæ; sicut appellatio suspendit. *Clem. 1. de sent. & re jud.* Nisi nullitas sit notoria & evidens, aut manifestè probata, v. g. sententiam esse latam ex falsis instrumentis. l. ult. C. si ex fals. instr. & *Clem. cit.*

Dico 1. Appellatio Judicialis est provocatio ab inferiore ad superiorem Judicem ratione gravaminis, per sententiam illati, ritè & gradatim facta. Text. & DD. in l. 21. ff. 1. seqq. & §. 22. C. h. t. c. 17. seqq. & c. 66. eod. nominatim *Zoësius h. t. n. 1.* Ratio est, quia appellatio fit ideo, ut sententia auditis causæ meritis reformetur: ergo in Judice, ad quem appellatur, requiritur superioritas, & jurisdictio aliqua, ut judicari possint acta & judicata à priori Judice; cum par in parem potestate jurisdictionis careat. Unde *Judex ad quem* seu secundæ instantiæ (sic appellatur ille, ad quem provocatur) debet esse superior *Judice à quo* (sic dicitur prior *Judex*, qui in prima instantia tulit sententiam) in jurisdictione, & simul in eodem foro, scilicet in Ecclesiastico, vel in Sæculari, in quo fuit *Judex inferior* primæ instantiæ. Patet etiam, appellari non posse à summis Principibus, & supremis eorum Curijs, ut à Camera Imperiali, aut ab Aulico Imperatoris Consilio: neque à Papa ad Concilium Generale, quia

Papa est supra Concilium: neque ab Arbitrio Compromissarijs, quia non sunt Judices; licet appellari possit ab Arbitris Juris. c. n. de off. de leg. in 6. Dixi, ritè & gradatim facta, nimirum debito modo, de quo infra, & regulariter observato ordine, ita ut non immediate appellatur ad supremum Judicem, si aliqui intermedii Abbatis non exempti, regulariter loquendo, esset appellandum ad Episcopum, ab hoc ad Archiepiscopum, ab isto ad Patriarchum, vel ad Legatum Papæ, vel ad ipsum Papam, per c. 66. h. t. Fallit tamen 1. in causis Ecclesiasticis, in quibus à quolibet Judice licet appellare immediate ad Summum Pontificem, vel Nuntium Apostolicum. can. 4. seqq. cap. 1. q. 6. c. 7. & §. 2. b. t. c. 1. de Off. Leg. 2. In causis pupillorum & miserabilium personarum, quibus conceditur immediate ad summum Principem recurrere. l. un. C. quando Imperator Id quod probabiliter etiam competit Studiis per Auth. habita. C. ne filius pro patre. 3. Si contra quem appellatur, est exemptus, seu immediate subiectus Papæ. 4. Si *Judex intermedius* palam deneget justitiam, vel aperè sit inhabilis, v. g. excommunicatus, suspensus, suspectus & sic recusatus, vel si longo tempore absit; tunc enim licet adire mediatum. Vid. *Ord. Cam. p. 2. tit. 29.* 5. Si *Judex à quo* fuit delegatus, appellandum est non ad alium, nisi ad delegantem juxta dicta ad tit. de off. deleg.

Dico 2. Appellatio materialiter sumpta à quoad substantiam est Juris Naturalis. Abb. in Rubr. hujus tit. n. 6. & plerique alij, neque ullum huic assertioni sub allatis terminis posita refragari putem; cum appellatio sit species justæ defensionis, & remedium contra iniquum gravamen. c. 61. §. porro b. t. Conspirare videtur *Clem. 2. de sent. & re jud.* Aliud est de Appellatione formaliter spectata, h. e. quatenus est remedium se defendendi non quomodocunque, sed servato Juris ordine, & juxta præscriptum legum Humanarum, seu quomodum & solemnitate considerata, ut v. g. fuit certo tempore &c. sic enim considerata est Juris Positivi Humani creatura. Oppones 1. Appellatio potest negari à Principe, & sæpe negatur per clausulam, ut procedatur appellatio remota. c. 1. de Refr. 2. Potest remitti in tuo pacto. l. fin. §. fin. C. de tempor. Appell. Sed quæ Juris Naturalis sunt, nec à Principe tolli, nec à Partibus reinitti possunt. *Clem. cit. & §. 11. Inst. de l. N. G. & C. 3. in l. 1. ff. h. t.* dicitur nonnunquam contingere, ut sententiæ late reformentur in pejus, & in causa appellationis judicetur deterius, quàm in prima instantia; deinde tantum litis protrahendæ causâ quandoque interponuntur: sed hoc utique non vult Jus Naturale: ergo nec vult appellationem concedi. 3. ad 1. Negatur vel prohibetur non quoad substantiam, sed solum quoad modum restringitur ab illo, qui vult procedi appellatione remota, sicut restringitur ab ipso Jure Positivo. Etiam stante illa clausula potest gravatus adire Superiorem per viam que-
relæ
Supp
&c.
2. Jus
voren
funt,
cum
gancie
non si
Nat
No
quibus
rum a
nemp
rium
hibiti
biter
ex par
per co
conder
acta,
parie
tentia
tia est
Juris
reclon
mome
Alij ex
runt,
tentia
acta &
jam bi
pellare
loquen
causa i
Ap
Ab
Ch
Co
pò
Quor
actis,
Cie
rior
Jude
posteri
uroque
ad que
appell
10. Dic
ne
fi. C.
l. 20. C.
tio, qu
Dini
senten
expre
lation
tendo
Lib

relatopponendo nullitatem sententiæ, per viam Supplicationis, vel Revisionis, Recusationis &c. De hac clausula dabo plura §. 3. infra. Ad 2. Jus Naturale concessit Appellationem in favorem privatorum: ergo isti renunciare possunt, modo renuntiatio non cedat in præjudicium tertij. Ad 3. ille abusus Judicium, & Liti- gantium, non facit, ut appellatio secundum se non sit saluberrimum pro gravatis remedium, à Natura ordinatum, ut ipsis succurratur.

Notandum hic est, plures dari casus, in quibus Jura denegant Appellationem, quorum aliqui dantur ex parte Judicis à quo, si nempe fuit supremus Princeps vel ejus dicasterium, si Princeps delegavit causam cum prohibitione appellationis, si pronuntians fuit arbitror tantum; de quibus jam dictum. Alij ex parte Appellantis, ut si contempsit Judicem per contumaciam in non comparendo, si fuit condemnatus in causa criminali criminaliter acta, si renunciavit Appellationi. Alij ex parte materia & rei, circa quam versatur sententia, ut si non patitur dilationem, si sententia est notoriè justa ratione facti, vel ratione Juris clari, si versatur circa legitimam correctionem adhibendam, si circa possessionem momentaneam, si circa rem valde modicam. Alij ex parte temporis, ut si fatalia jam fluxerunt, si executionem postulat transitus sententiæ in rem judicatam, si causa jam fuit diu acta & protelata, ita ut super eodem gravamine jam bis fuerit appellatum; tertia enim vice appellare prohibetur. De quibus agemus in subsequentibus. Aliqui 15. tales casus memoriæ causâ in hos versus coegerunt.

Appellare vetant Scelus, Excellentia, Pactum, Arbitrium, Patre, aut si Dilatio nulla,

Clausula, que removet, Res, que notoria constat,

Corrige, Contemptus, Possessio, Jus quoque clarum,

Post Executio, Minima, & res longius acta.

Quorum verborum sensum facile colliges ex dictis, & amplius adhuc ex dicendis.

§. II.

De Appellante, & Judice Appellationis.

Sciendum, quamvis per Judicem Appellationis intelligi possit tam Juxta à quo, quam Juxta ad quem, ordinariè tamen intelligi hunc posteriorem, qui etiam dicitur appellatus. De utroque movetur quæstio, an à quolibet, & ad quemlibet Judicem appellari possit, item cui appellare permittitur.

Dico 1. Appellare regulariter possunt omnes, qui aliquo modo per sententiam sunt læsi. Communis ex claris textib. l. 1. §. 5. ff. de i. 20. C. §. 6. l. 1. c. 17. de sent. & re jud. Ratio, quia appellatio est species justæ defensionis. Dixi 1. regulariter; excipiuntur enim 1. qui sententiam contra se latam approbârunt vel expresse, vel tacite saltem, v. g. petendo dilationem ad solvendum judicatum, non petendo Apostolos, non appellando intra 10. Lib. II. R. P. Pickler.

dies, vel post appellationem interpositam adhuc litigando coram Judice à quo. 2. Qui ante prolatam sententiam renuntiârunt appellationi in specie, & expresse. 3. Formaliter contumaces, h. e. qui peremptoriè citati apertè dixerunt, se nolle venire, & sic formaliter contempserunt Judicem: aliud est de illis, qui solum contumaces erant simpliciter in non comparendo, in non jurando de calumnia, in non restituendo; quia tales non videntur contemnere Judicem, sed potius diffidere juri suo. 4. Qui in eadem causa tres conformes sententias contra se tulit. 5. Judicialiter confessi, aut convicti per evidentiam Juris, aut facti. 6. Specialiter prohibiti. 7. Notoriè criminosi. Vid. c. 13. seqq. c. 20. 21. 65. h. t. l. 1. ff. à quib. appell. non lic. l. 2. C. quorum appell. non recip. & Auctores passim. Dixi 2. qui aliquo modo sunt læsi, ut insinuarem, non illos tantum, contra quos directè lata est sententia, appellare posse, sed etiam alios, qui vel alieno nomine litigârunt, vel gravamen aut præjudicium ex sententia patiuntur. can. 30. caus. 2. q. 6. l. 1. §. 5. ff. h. t. cum hoc tamen discrimine, quod, si tertius quidam à litigantibus distinctus pro suo interesse appelleret, debeat exprimere causam appellationis, ad quod non teneretur directè condemnatus, ut cum communi tradit Gail l. 1. observ. 122. n. 5. unde appellare permittitur 1. Procurator pro Principali: Tutor pro Pupillo: Curator pro Minore: Pater pro Filio: Maritus pro Uxore: Episcopus pro suo Clerico: Abbas pro Monacho: Civitas pro Cive: Dominus pro Subdito. 2. Confors litis. 3. Cohæres pro cohærede condemnato. 4. Fidejussor pro eo, pro quo cautionè præstitit. 5. Creditor ratione pignoris, ne istud deveniat ad alterum. 6. Uxor ratione dotis &c. Porro hi omnes etiam extrajudicialiter appellare possunt à gravamine, quod ipsis extrajudiciū imminet, & timetur, vel jâ est illatū.

Oppones 1. Si omnibus permittitur appellare Judicialiter, tunc etiam excommunicatis: sed his non licet, quia appellando fiunt Actores: agere autem non conceditur excommunicatis. c. 12. de Except. 2. Si quilibet gravatus potest appellare, tunc casu, quo uterque litigans per sententiam se gravari existimat, uterque appellare poterit: sed hoc est in conveniens; posset enim contingere, ut unus ad hunc, alter ad alterum, scilicet unus ad immediatum, alter ad mediatum appellet Judicem: ubi tunc causa appellationis esset agitata? 3. Diximus, quod appellare non liceat illi, qui ante sententiam renuntiavit appellationi: sed hoc est contra c. 20. 21. h. t. ubi habetur, quod jurans se statutum sententiæ, vel judicio Ecclesiæ, nihilominus appellare possit: ergo. R. ad 1. N. Min. Excommunicatus appellando fit quidem Actor, sed necessarius, nempe gravamine iniquo adactus, ut se defendat: non prohibetur autem comparere in judicio tanquam actor necessarius, consequenter nec appellare; prohibitus tamen est appellare extrajudicialiter; quia talis appellatio haberet rationem conventionis voluntariæ.

E e e

riæ

riae. Ad 2. C. Ma. quæ fundatur in c. 7. b. t. sed N. Min. Si appellent ad diversos Judices, pravalet illa Pars, quæ provocat ad digniorem vel superiorem. per c. 7. cit. quia jurisdictionis superioris absorbet jurisdictionem inferioris, arg. l. 54. ff. de re jud. Ad 3. N. Min. In c. cit. habetur casus, quo quis tantum in genere promissit se velle stare iudicio & sententiæ, adeoque sub tacita conditione, si sententia fuerit iusta: nos autem, ubi negavimus appellationem renuntianti, locuti sumus de illo, qui appellationi in specie renuntiavit expressè & determinatè, adeoque non sub dicta conditione tacita; cum appellare à sententia iusta jam aliunde prohibeatur.

12 Dico 2. Appellare licet regulariter à quocunque Iudice, injustum gravamen inferente. Sequitur ex assertione præcedente. Dixi, regulariter; non enim licet 1. à Principe Supremo, Papa, Concilio Generali Papæ unito, Imperatore, Rege. Ratio est clara, cum appellatio sit provocatio ab inferiore ad superiorem Iudicem. 2. Ab ijs, qui habent speciale privilegium, ne ab ipsis appellari possit, uti habent Electores S. R. Imper. ex Bulla Aurea, item habere dicuntur Archiduces Austriæ, Duces Saxonie & Wirtembergie. 3. à Vicario Generali ad Episcopum, à Camera Imperiali ad Cæsarem, à Præfectis Marchionum, Comitum &c. ad ipsos Marchiones & Comites; quia esset appellatio ab eodem ad idem tribunal. 4. Ab Episcopo, cui in causa seculari se subjecerunt Laici, prorogando ipsi jurisdictionem. l. Episcopale c. 8. de Episc. Aud. Oppones 1. Si à prædictis appellare non licet, negatur gravatis remedium defensionis, iure naturali ipsis competentis: sed hoc est absurdum. 2. Iudici, à quo appellatur, fit injuria; quia appellatio eo tendit, ut corrigat prioris Iudicis vel iniquitas vel imperitia. l. 1. §. 1. ff. b. t. 3. ad 1. N. Ma. quia appellatio formaliter & quoad modum spectata non est remedium defensionis iure naturali omnibus concessæ. Neque per negatam appellationem admittitur gravatis omne remedium se defendendi; quia possunt confugere ad Revisionem, ad Remedium nullitatis &c. Ad 2. Non facit alteri injuriam, qui utitur iure suo. c. 3. de Elect. & remediò per Leges & Canones concessò. Concordat etiam l. §. in majoribus. C. b. t.

13 Dico 3. Appellari regulariter debet gradatim ad Iudicem superiorem. Communis ex c. 66. b. t. c. 3. §. 1. in 6. l. 21. ff. §. l. 32. C. eod. Dixi iterum, regulariter; nam præter exceptiones n. 6. relatas appellatio ad mediatum Superiorem omisso proximo facta sustinetur, quando contra illam nihil opponit Pars adversa, ut desumitur ex c. 66. cit. argumento à sensu contrario deducto. Idem est, si per errorem fiat appellatio ad Superiorem omisso mediò; quamvis excipiente Adversario remitti debeat ad Iudicem competentem. Dices: ergo etiam valebit appellatio nemine se opponente, quæ per errorem fit ad Iudicem inferiorem à superiore. 2. N. illatum; quia ta-

lis error est contra substantiam appellationis text. & Bart. in l. 1. ff. b. t.

§. III.

De Materia Appellationis, & in quibus causis habeat locum.

Sciendum, quandoquidem Appellatio Judicialis ferè tantum interponitur à sententia Iudicis, sententia autem non profertur nisi in causis controversis, dubium nasci, an in omnibus causis, & à qualibet sententia, tam interlocutoria, quam Definitiva, locum habeat appellatio.

Dico 1. Appellare regulariter licet in omni causa principali, sive ab omni sententia Definitiva & valida, quæ fertur circa aliquam controversiam in Iudicio. Ita per modum regulæ traditur à DD. ex can. 1. 4. 20. caus. 2. q. 6. c. 1. §. 12. b. t. c. 1. in 6. §. Clem. 6. l. 6. §. 30. C. de iur. quia appellatio est quædam defensio, & non facile deneganda. Dixi iterum, regulariter; nam excipiuntur 1. causæ criminales, præsertim capitales, postquam Reus vel est convictus, vel confessus in Iudicio. l. 2. C. quorum appellat. non recip. Recess. Imper. de ann. 1300. 95. Et consuetudo inveterata totius Germanie habet, ut damnatis in causa criminali, quæ poena est corporis afflictiva, non concedatur appellatio. Laym. in c. querenti de Off. leg. n. 2. cum experientia compertum fuerit. Reos solum appellasse ad differendum Iudicium: non autem expediri, crimina, de quibus aperte constat, manere diu impunita. 2. Causæ civiles valde modicæ; quamvis enim de utroque Iure, Civili & Canonico, permittatur appellatio etiam in causis minimis. c. 1. §. l. 20. C. b. t. praxis tamen, & Recessus Imper. aliud volunt: sic in Camera Imperiali non admittitur appellatio, nisi agatur saltem de summa 150. florenorum Rhenensium teste Gail l. 1. observ. 123. n. 1. A Iudicio Statuum Imperij ad Camera non admittitur appellatio et speciali privilegio, nisi summa ascendat ad 400. thaleros. Fleck. in Bibliotheca juris l. 5. tit. 1. n. 33. Recess. Imp. ann. 1654. §. 112. Conceditur tamen Revisio, imò appellatio illi, qui in patrimonio non habet ultra 2000. fl. & per sententiam gravatur in 300. flor. §. 113. 114. Et in Curia Romana, nisi res litigiosa excedat 5. Ducatos auri de Camera, teste Barb. c. 11. n. 3. l. 3. Causæ, & delicta notoria, ubi nulla probabilis defensio apparet: ne scilicet fiat defensio iniquitatis, quod est introductum in prædium innocentie. c. 13. 14. 61. eod. Idem est de causis in quibus Iudex pronuntiavit iuxta clarum juris textum, vel decrevit poenam à Lege clare definitam: si autem Iudex decerneret poenam aliam, quam à Iure jam clare taxatam, iterum non haberet locum appellatio; cum sententia esset nulla. 4. Causæ, quæ non patiuntur suspensionem, saltem quoad effectum suspensionis executionis, ut cum pronuntiatum est super alimentis futuris, super stipendijs, salarijs, mercedibus famulorum præstandis, super agere, ponte &c. rescindendo. per l. ult. ff. de appell. recip. l. 4. C. quorum appell. non recip.

etiam refer causam Testamenti, quod Judex mandat aperiri. l. 6. C. eod. 5. Causa possessionis momentanea, utpote quæ tractari debet summarissimè, nec grave inferi præjudicium sententia super illam lata. l. un. C. si de moment. poss. aliud est de causa possessorij ordinarij. per c. 10. § 15. de restit. spoliat. 6. Causa per juramentum voluntarium decisa. l. 12. C. de R. C. quia habet rationem transactionis, à qua non appellatur. Aliud est de juramento necessario, quod Pars vel præstare, vel causam amittere debet. 7. Causa appellationis desertæ. c. 4. § 5. h. t. quando nempe Judex pronuntiavit, ab appellante desertam esse appellationem.

8. Causa correctionis, quando nimirum Prælati Ecclesiastici, vel Regularis vel Sæcularis, suos subditos punit ut pater secundum regulas Ordinis, & SS. Canones: in quo casu nec extrajudicialis appellatio conceditur subditis. per c. 13. § 26. h. t. c. 12. seq. de off. Jud. Ord. Siverò limites Regularum, vel SS. Canonum, excedat Prælati, appellatio non denegatur subditis. c. 13. § 26. cit. Nec appellatio Judicialis denegatur, si Prælati procedat ut Judex Judicialiter contra subditos, dum punit. c. 31. h. t. Trid. f. 13. c. 1. de Ref. saltem quoad effectum devolutivum. 9. Extrajudicialis appellatio etiam negatur in causa electionis, & confirmationis Prælati Ecclesiastici, quoad effectum suspensivum executionis, nisi exprimitur ab appellante causa valde rationalis. c. 46. h. t. 10. Eadem appellatio negatur in causa censurarum quoad effectum suspensivum, si censura jam est lata ante appellationem. c. 37. h. t. Si verò censura feratur post appellationem jam interpositam, fertur invalidè, & censuratus restitui debet. c. 16. eod. Si autem censura ferretur in aliquem non ut pœna Medicinalis, sed ut Vindicativa, v. g. si Clericus propter adulterium jam commissum suspenderetur ad certum tempus, appellare possit, si putaret, sibi fieri injuriam; quia talis suspensio propriè non est censura. 11. Deum univèrsim prohibetur omnis appellatio frivola. c. 61. h. t. § c. 5. eod. in 6. Item quoties committitur Judici, ut procedat appellatione remota, per c. 26. de Decim. Sed hinc Quæres, qualis prohibeatur appellatio per litteram clausulam, appellatione remota, an frivola & frustratoria, an verò justa & rationalis? R. justa; quia frivola jam est per se & aliunde prohibita Jure Positivo & Naturali. Sed limitatur responsio 1. quòd tantum prohibeatur formaliter, non materialiter sumpta, secundum dicta n. 7. relictis interim alijs remedijs defensionis, querelâ nullitatis, querelâ protactæ vel denegatæ justitiæ, petitione revulsionis &c. quarum aliqua semper manet salva. 2. Quòd tantum prohibeatur illa, quæ sit sine adjecta gravaminis causa probabili, & quando gravamen non est notorium. 3. Quòd tantum prohibeatur ipsis Litigantibus, non verò tertio ex sententia aliquod præjudicium patienti. 4. Quòd tantum negetur quoad vim suspensivam, eò quòd justa causa urgeat executionem, non verò quoad effectum devolutivum. 5. Quòd tantum prohibeatur appellatio à sententia Definitiva, non ab Interlocutoria, ubi aliàs ab hac conceditur. 6. Quòd nunquam censetur prohiberi illa, quam Jus Commune in aliqua causa expresse concedit. Panormit. & Fagn. in c. 53. h. t. Gonz. Pirh. Wiestner, Haun. 10. § tr. 5. n. 407. Cæterum præfaram clausulam nemo potest apponere, qui alteri causam aliquam committit decidendam, nisi Summus Princeps, Superiorem non recognoscens; quia Jus Commune generaliter concedit omnem appellationem justam & rationabilem, cui derogare inferior nullus potest.

Dico 2. Quamvis appellari possit à sententia Definitiva valida, uti hucusque deduximus; ab Interlocutoria tamen hodierno Jure non nisi tunc, quando habet vim Definitivæ, vel damnum inferi non reparabile per appellationem à Definitiva. Ita deciditur in Trid. f. 13. c. 1. § 24. c. 20. de Reform. Concordare videtur Jus Civile in l. 7. C. quorum appell. non recip. Dixi 1. à Definitiva valida; nam à sententia invalida appellatur frustra, cum opus non sit appellatione. l. 19. 23. ff. b. t. eò quòd tunc datur aliud remedium ordinarium, nempe querela nullitatis, coram Judice à quo. Dixi 2. hodierno Jure, nimirum Ecclesiastico; nam de Antiquo ab omni sententia etiam Interlocutoria, gravamen inferente, fuit appellare permissum. c. 5. 11. 12. § c. eod. Tridentinum verò restrinxit; quia observatum est, per multiplicatas appellationes, præsertim in causis incidentibus tantum, prorogari imò & multiplicari nimium lites. Dixi 3. vim Definitivæ, quam habet illa sententia Interlocutoria, per quam ita finitur causa, ut non speretur alia sententia, v. g. per quam quis absolvitur ab observatione Judicij &c. Dixi 4. gravamen non reparabile per appellationem à Definitiva, quale esset decreta per Interlocutoriam indebita incarceration, tortura, excommunicatio, suspensio &c. quia hujusmodi trahunt secum executionem, & quidem antequam feratur sententia Definitiva: quomodo igitur per appellationem à Definitiva hujusmodi gravamen reparari possit? Dein quotiescunque à Definitiva non conceditur appellatio, uti in allatis hucusque casibus contingit, toties appellari poterit ab Interlocutoria; quia gravamen per eam illatum reparari per appellationem à Definitiva nequit.

Quæres, an valeat appellatio generalis super omni causa, vel super omni gravamine, quod sibi inferri posset? R. quamvis appellatio Judicialis tam generalis non valeat, cum esse debeat de gravamine jam illato. per c. 18. h. t. valet tamen illa, qua quis generaliter appellat ab omni gravamine, quod quis in aliqua causa determinata sibi timet inferri. c. 18. cit.

§. IV.

De Fatalibus Appellationis, & de Apostolis.

Sciendum 1. Fatalia Appellationis dici illa tempora, intra quæ inchoari & fini debet causa

E e e 2

causa appellationis: quod si cessante legitimo impedimento non contingat, appellatio fit *deserta* & quasi mortua, seu *fato extincta*. Huiusmodi fatalia seu tempora sunt in quadruplici classe. 1. *um ad interponendam appellationem*. 2. *Ad petendos Apostolos*. 3. *Ad introducendam appellationem coram superiore Iudice*. 4. *Ad proseguendam seu continuandam ac finiendam appellationem spectat*. Interponi dicitur appellatio, quando Pars vel voce, vel scripto, vel facto declarat, se provocare ad superiorem Iudicem: *introducitur*, quando appellatio propositur & presentatur coram superiore Iudice, seu quando huic offeruntur Apostoli: *prosequi seu continuari*, atque *finiri*, quando causa appellationis actu veniatur coram superiori Iudice, ac terminatur. Porro pronuntiare de appellatione deserta ante illius introductionem, item dare Apostolos, pertinet ad Iudicem *à quo*: pronuntiare autem de deserta, quando jam semel introducta est, ad Iudicem *ad quem*.

19. Sc. 2. per Apostolos, *Verweis-Brief*, hic intelligi libellos dimissorios, seu illas litteras, quas dat Iudex *à quo* ad Iudicem *ad quem* ad instantiam Appellantis, in quibus ille testatur, Titium v. g. appellasse à sententia sua, quam inter ipsum & Cajum circa talem causam tulerat; & futurum Iudicem de illa causa, quam ad ipsum dimittit, instruit. *l. un. ff. de libellis dimissorios*. Et quia hæ litteræ sunt missivæ, appellantur Apostoli, nam *Apostoli* idem est ac *missi*. Sunt in quintuplici sorte. 1. Aliqui vocantur Apostoli *dimissorios* in specie, in quibus Iudex *à quo* desert appellacionem, & causam simpliciter dimittit à se, attestans, appellacionem esse interpositam, & à se admissam. 2. Alij *Reverentiales*, in quibus Iudex *à quo* desert quidem appellacionem, at non propter illius iustitiam, sed ex respectu & reverentia Iudicis *ad quem*. *c. 1. h. t. in 6.* Id fieri solet, quando dabitur de iustitia appellacionis. 3. Alij *Refutatorii*, in quibus Iudex *à quo* significat, se non admisisse appellacionem propter hanc vel illam causam, quam debet exprimere. *l. 6. ff. de appellat. recip. § l. 2. C. b. t.* Hos non facile dare debet Iudex. 4. Alij *Testimoniales*, qui dantur non à Iudice, quia fortè abiens est, dum appellatur, vel dare recusat, sed dat Notarius vel alius vir honestus, testificans, coram se esse appellatum. *c. fin. eod.* Denique 5. alij *Conventionales*, quos itidem non dat Iudex *à quo*, sed Pars appellata, seu contra quam appellatur, vel in vel extra Iudicium, etiam si fortè Iudex sit invicus. *c. 44. eod.*

20. Dico 1. *Fatale*, seu tempus interponendæ appellacionis est hodie decendium continuum à die illati gravaminis & cogniti. *c. 15. de sent. § re jud. c. 8. h. t. in 6. Nov. 23. c. 1. & inde desumpta Auth. hodie. C. b. t. § c.* De Jure Bavariæ extenditur ad 3. menses. Dixi 1. *interponenda*, seu ad indicandum Iudici *à quo*, quod ejus sententiæ non acquiescatur, sed provocetur ad superiorem Iudicem. 2. *Hodie*; nam Jure Antiquo in propria causa biduum, in aliena triduum duntaxat fuit concessum. 3.

Decendium, seu 10. dies à momento ad momentum completi. 4. *Continuum*, ita ut currat etiam in feriis incidentibus in quibus Iudicia exerceri non possunt. *l. 1. C. de feriis*; sed hoc intelligendum est tantum de progressu huius temporis, nam quoad initium est *utile*, seu non incipiens currere ignoranti, & die impedito ad agendum. *l. 1. §. dies autem ff. quando appelland.* 5. *à die illati per sententiam gravaminis*, intellige, si gravamen sit momentaneum; si enim est permanens, seu causam habens continuum & tractum successivum, uti v. g. incarceration, suspensio &c. decendium non incipit currere à die gravaminis primo illati seu inchoati, sed quamdiu gravamen durat, & Iudex non pronuntiavit, gravamen esse iustum. À die autem pronuntiationis huius incipit tali casu decendium. Maranta *p. 6. tit. de Appellat. m. 216. cum alijs*. 6. *Et cogniti per c. 8. h. t. in 6.* quamdiu igitur non cognoscit gravamen, sententiam gravantem esse latam, vel pronuntiatum esse, quod gravamen sit iuste illatum, non incipit currere decendium; quia conceditur ad deliberandum, an quis velit acquiescere sententiæ: deliberare autem non potest ignorans sententiam gravantem.

Dico 2. *Fatale* seu tempus petendi Apostolos hodie sunt 30. dies, spectato Jure Communi, intra quos, à die latæ & cognitæ sententiæ, appellans eos petere debet instanter & sæpius, alias censetur appellatio deserta. *c. 6. in 6. Clem. 2. § l. 24. C. b. t.* Dixi 1. *hodie*; nam olim intra 5. dies petendi erant. *c. 24. cons. 2. q. 4. Dixi 2. 30. dies*, quem tamen terminum Iudex quo poterit facere breviorē. *c. 4. h. t.* non vult longiorem; quia longitudo huius termini videtur esse concessa in favorem Iudicis. 3. *Speciato Jure Communi*; siquidem in Camera Imperiali, & quibusdam alijs tribunalibus, hæc postulorum petitio in usu, & necessaria non est. Maranta *n. 221. Engel b. n. 47.* sed intra 30. dies eorum loco Acta prioris instantiæ ad Cameram, vel superiorem Iudicem, mittenda sunt, & admissio appellacionis per Notarium significanda. 4. *à die latæ & cognitæ sententiæ*, quamvis enim *l. 24. cit.* non videatur requirere cognitionem sententiæ latæ, ne tamen contradicat *c. § Clem. cit.* explicanda est de eo, qui præfens fuit latæ sententiæ, & statim viva voce appellavit. 5. *Instanter & sæpius*, *Clem. cit. § l. un. §. 2. ff. de libellis dimissorios*; quare non sufficit petere semel tantum & obiter, sed debent peti instanter, instantius, instantissime, zum ersten / andern / und dritten / vel: fleißig fleißiger / und am fleißigsten; quod tamen uno contextu fieri potest, bis vel ter iterando petitionem, voce vel scripto.

Quæres, quæ sint partes Iudicis *à quo* quoad Apostolos? R. tenetur debi è petenti eos dare intra 30. dies à die latæ sententiæ, quamvis possit petenti præfigere terminum, intra quem eos præfens superiori Iudici. *c. 4. § c. 6. cit.* Si malitiosè, vel negligenter non dederit, poterit appellans absque Apostolis proseguere appellacionem cum protestatione. *l. un. cit. Iudex autem subiacebit multæ. l. 24. cit. & si in casu*

la processerit, omnia ejus acta erunt invalida. *l. q. quod Gl. in c. 4. h. t. in 6. v. irritus etiam extenditur ad causam, q. o. Judex dedit appellatorem etiam frivola & frustratoræ, cui alias non est deferendum. c. 5. eod. quia per admissionem appellantis, etiam frivola, abdicavit à se omnem jurisdictionem in tali causa. Casu autem, quo dedit Apostolos refutatorios, Judex ad quem debet cognoscere de justitia appellationis, & si deprehendat, eam non esse legitimam, tenetur appellentem, condemnatum in expensas Parti adversæ, remittere ad priorem Judicem, qui interea non potuit ad executionem procedere, licet post remissionem possit. c. 5. cit.*

Dico 3. Fatale seu tempus præsentandi Apostolos coram Judice ad quem, sive tempus introducendæ appellationis, de Jure Communis, sive Canonico, non est determinatum, sed determinari debet à Judice a quo. c. 33. h. t. Engelb. n. 43. & alij passim. Si nec Judex determinet tempus, laus est, si intra annum, vel biennium (quod tempus designatum est ad appellationem prosequendam & finendam, uti videbimus) præsententur Apostoli & sic introducatur appellatio; nam *introducere Appellationem* est illam præsentare Judici ad quem, eumque desuper informare, ac petere, ut appellationem recipiat. Si vero intra te. minum, præfixum per Judicem a quo, non introducatur appellatio, censetur esse deserta. De Jure Civilian. igo videtur esse tempus designatum, non tamen semper idem, ad introducendam appellationem, uti desumitur ex l. 2. § ult. C. de tempor. appellat. Et de facto in Camera Imperiali solent præfigi 6. menses à die interpositæ appellationis. Gaill. l. observ. 140 n. 2. § 3. allegans Ordinationem Cameræ.

Dico 4. Fatale seu tempus prosequendæ, & finendæ appellationis, est unus annus, & ex Julia ac evidenti causa biennium integrum, à die interpositæ appellationis, ita tamen, ut hæc dies, qua sunt interposita, non computentur. Atque si intra dictum tempus, cessante justo impedimento, appellans non prosequatur, & non finiat causam, censetur appellatio esse deserta, & consequenter valebit prior sententia, utpote transiens in rem judicatam. c. 5. § 1. Clem. 3. h. t. c. 12. de Rescr. Auth. ei, qui. C. de tempor. appellat. In Camera autem & majoribus tribunalibus, etiam Ecclesiasticis, propter multitudinem causarum haud multum attenditur tempus annale, aut biennale, quamvis accuratè observentur fatalia interponendæ, & introducendæ appellationis. Gaill. l. 1. observ. 141. n. 7. Judex autem nec à quo, nec ad quem, prolongare hoc fatale prosequendæ & finendæ appellationis potest, utpote in Jure determinatum, neque id potest solus appellans. c. 57. h. t. quamvis utriusque Partis consensu probabiliter prolongari possit, scilicet appellantis & appellatæ. per Clem. 4. eod. § l. fin. § fin. C. de tempor. appellat. quia iste terminus videtur introductus in favorem Partium. Dixi 1. à die interpositæ appellationis. per Clem. 3. cit. Gaill. n. 1. allegans communem: quod

etiam observari dicitur in foro Civili, licet Nov. 82. c. 6. § ibi Gl. dicat, hoc fa. ale. primum incipere post duos menses ab interpositione appellationis. Dixi 2. ex Julia causa biennium, cujusmodi causæ sunt. 1. Si appellans fiat æger. 2. Si ab Adversario impediatur prosecutio appellationis. 3. Si Judex propter infirmitatem vel aliam causam pro tribunali non sedeat, vel aliàs non laboret causam perducere ad finem: debet tamen tunc appellans protestari, quòd ex sua parte non stet, quò minus in causa procedatur celerius, quæ protestatio juxta multos non est necessaria, modò in fine anni probet sufficienter appellans causam impedimenti. 4. Si tutus ad Judicem appellationis accessus non pateat, v. g. propter ingruentem hostem &c. Quòd si simile impedimentum justum ac clare probatum, etiam annò secundò emergat, vel contingatur antiquum, dandus est tertius annus per modum restitutionis in integrum, si impedimentum duravit per totum annum secundum; tempus enim prosequendæ (sicut & introducendæ) appellationis non currit legitime & sine sua culpa impeditis. text. § DD. in c. 8. cit. ut in c. pauperi, qui non habet sumptus necessarios ad prosequendam appellationem, ut docent Panorm. Innoc. &c. qualis hoc loco esse censetur, qui in bonis suis non habet 50. florenos. per l. 10. ff. de Accusat.

§. V.

De Modo Appellationis, & Effectu ejusdem.

Sciendum 1. Ad modum appellationis spectat 25
re 1. tempus. 2. Apostolos. 3. Locum, in quo seu coram quo Judice faciendæ. 4. Formam, an nempe verbis vel scripto, item ac cum expressione causæ fieri debeat. De primis duobus jam audivimus, de reliquis audiemus nunc. Prius tamen

Sc. 2. Duos præcipuè effectus esse appellationis, suspensivum & devolutivum; quamvis non semper & necessario operetur utrumque, uti videbimus. Effectus suspensivus consistit in hoc, quòd appellatio interposita suspendat sententiam, & executionem illius, atque jurisdictionem Judicis à quo quoad causam, in qua fuit appellatum. c. 39. § 55. l. 3. C. h. t. l. un. ff. nihil innovari. Effectus autem Devolutivus consistit in hoc, quòd per appellationem tota causa, ejusque cognitio cum omnibus accessoriis devolvatur ad Judicem superiorem, ad quem appellatum est, eique tribuatur potestas, ut possit priorem sententiam vel confirmare ut justam, vel reformare ut iniquam, prout invenerit, imò novam omnino concipere & pronuntiare. c. 55. § 59. h. t. l. 6. §. 1. C. eod. Ad effectum suspensivum reduci potest, quòd pendente appellatione nihil sit innovandum. l. un. cit. ita ut, quidquid post appellationem interpositam, imò intra 10. illos dies ad appellandum concessos, factum, immutatum, innovatum

Eee 3

tum

tum fuerit, tanquam nulliter actum cassari & revocari debeat, si Pars velit uti *remedio attentatorum*; nam quæ intra hoc tempus innovantur, vocantur *attentata*. Effectus secundarius appellationis est etiam iste, quod ea interposita possit pro causa appellationis delegari Judex appellationis, qui expediri non posset & delegari appellatione nondum interposita. per c. 1. de off. ord. in 6.

27 Dico 1. Appellatio regulariter debet proponi coram Judice à quo, alioquin est nulla. c. 59. § c. ult. h. t. c. 9. in 6. eod. l. 1. §. 10. ff. quand. appell. Gl. in c. ult. cit. v. coram Judice. & ibi Barb. n. 17. Non tamen est necesse, ut tum Judex à quo sedeat pro tribunali, modò proponatur coram eo in loco publico. l. 1. cit. §. 9. Dixi, regulariter, si nempe habeatur copia Judicis à quo; si enim Judex à quo non sit præsens (vel deberet primùm investigari in loco privato, v. g. horto suo, vel villa suburbana, ad quod appellans non tenetur) adiri potest & debet Judex ad quem, atque ibi proponi appellatio, seu interponi l. 19. C. h. t. l. 1. §. 10. cit. modò id postea intimetur Judici à quo, ne amplius se immisceat tali causæ. Si verò nec Judicis ad quem, nec Judicis à quo haberi copia, vel præsentia possit, sufficit appellare coram Notario, aut aliis viris honestis. c. ult. cit. l. 7. ff. de appellat. Debet tamen tali casu, ut notat Myns. cent. 4. observ. 45. appellatio fieri in scriptis, & schedula inferi appellationis instrumento, atque, ut observant alij, consultum saltem est coram dictis viris protestari, quòd coram neutro Judice appellari potuerit. Pariter coram Notario, vel alijs honestis viris, cum simili protestatione appellari potest, quando appellare volens ob gravem & probabilem metum non audet, vel ex alia causa non potest adire Judicem. c. ult. cit. junct. Gl. Panorm. Barb. ibid. an. 18. Taliter facta appellatio potest ac solet vocari etiam *Protestatio*. Quotiescunque autem fit appellatio (vel protestatio) non coram Judice à quo, eidem saltem intimari debet. Clem. 1. cit. Usus tamen in Camera Imperiali habere dicitur, ut appellatio fieri possit coram Notario, licet copia Judicis à quo haberi queat, nec ei intimetur.

28 Dico 2. Appellatio à sententia Definitiva, vel Interlocutoria habente vim Diffinitivæ, fieri potest duplici modo. 1. Viva voce, scilicet verbis, vel unico verbo, appello, provoco, vel alio æquivalente, vel etiam facto æquivalente: sed hoc procedit, quando appellatur statim, *stante pede*, ut ajunt, seu in continenti, h. e. Judice adhuc pro tribunali sedente, vel nondum digresso post prolatam sententiam ad alia negotia & actus extraneos. l. 2. §. 5. §. 5. ff. §. l. c. §. 5. 14. C. h. t. quamvis & hæc appellatio mox inferenda sit Actis Judicialibus. per c. 11. de probat. 2. Scripto, seu libello appellatorio, ut vocant, Judici porrecto, in quo exprimitur nomen appellantis, & appellati, nomen Judicis à quo, & Judicis ad quem, item sententia, à qua provocatur. Si tamen omitteretur nomen Judicis, præsertim ad quem, non esset irrita appellatio. per l. 1. §. fin. ff. h. t. sen. 31. caus. 2.

q. 6. Et hoc modo appellari debet, quando appellatio non in continenti, sed post aliquod intervallum à lata sententia. per l. 1. §. fin. cit. & alia Jur. cit. Excipe, nisi sint causæ lites, & Summarie, in quibus sufficit appellare viva voce & absque scripto. Auth. Nij. C. de sent. ex brev. recit. Dixi, vel Interlocutoria habente vim Diffinitivæ; nam ab Interlocutoria simplici (à qua hodie rarior est appellatio, ita dicta n. 17.) semper in scriptis appellandum esset, saltem ad Papam, licet in continenti appellaretur. c. 1. h. t. in 6.

Dico 3. In appellatione à sententia Diffinitiva, vel Interlocutoria vim Definitivæ habente, regulariter non est necesse exprimere causam specificam gravaminis, sed sufficit in genere dicere, se esse gravatum, vel se appellare ab iniqua sententia. l. 2. §. 5. §. c. 1. cit. Ratio, quia Judex à quo, ubi fieri debet appellatio, proferendo sententiam, jam est functus officio, nec valet amplius cognoscere de iustitia causæ, propter quam appellatur, & ideo frustra exprimeretur in specie. Item quia appellans à Definitiva subinde appellat à sententia, non quia injusta est, sed quia sperat, se ex novis causis & probationibus, quas appellans à Definitiva (non item ab Interlocutoria) potest adducere, & sic prius non allegata allegare, non probata probare. l. 6. cit. §. 1. c. 10. de Instr. victoriam obtenturum. Dixi 1. vel ab Interlocutoria, vim Definitivæ habente, quia hæc regulariter secundum naturam Definitivæ, & que æquiparatur quoad effectum interponendæ appellationis, si per Interlocutoriam finitur officium Judicis prioris. Abb. in c. 28. h. t. n. 2. Pirh. de sent. §. re jud. n. 2. Francus, & alij. Si autem fieret appellatio ab Interlocutoria simplici (quod tamen rarò hodie locum habere deberet exprimi causa gravaminis in specie, propter quam se appellans gravatum putat, nil procedatur summariter & de plano, & nisi altera Pars non excipiat contra. Nec aliam potest in prosecutione appellationis afferre causam, nec novas probationes, quas prius coram Judice à quo non adduxit, adducere permittitur, nisi nova causa primùm superveniat, vel sententia Interlocutoria sit lata contra contumacem. c. 62. §. Clem. 5. h. t. Pariter appellans extrajudicialiter tenetur causam appellationis in specie exprimere. Scaccia n. 25. Marant. de appellat. an. 153. Dixi 2. regulariter; nam etiam à Definitiva appellans tenetur exprimere causam in specie, cur se gravatum putet. 1. Si vel à Jure, vel ab homine, cui commissum est procedere remota appellatione, prohibetur appellare. Pirh. h. t. n. 123. Maranta n. 155. allegans alios. 2. Si appellet ab executione, vel potius à modo excessivo executionis; nam ab ipsa executione generaliter prohibita est appellatio. l. ab executione C. quorum appellat. Siquis tertius appellet, & non litigans. l. 5. h. t. Scaccia n. 29. Ratio harum exceptionum est præsumptio; quia, cui interdictum est appellare, præsumitur absque iusta causa appellare, & sententia inter alios lata non præsumitur gravamen inferre tercio. Rursus excipe,

nisi fiat appellatio in causa Sedi Apostolicæ reservata, in qua semper absque causa expressa ad Papam appellari potest. Laym. in c. 59. cit. cum alijs.

Dico 4. Appellatio ritè facta à sententia Definitiva parit quidem ordinariè effectum suspensivum, ita ut Judex à quo nec exequi sententiam, nec in causa, in qua fuit appellatum, aliquid ultra facere, aut attentare valeat. c. 14. ff. b. t. c. 7. eod. in 6. c. 1. de off. ord. in 6. l. un. ff. nihil. innovari. Ut adeò, quidquid post interpositam appellationem attentari contigerit in prejudicium causæ, sive à Judice à quo, sive à Parte appellata, sive ab appellante, habeatur pro infesto, & retractari vel cassari à Judice ad quem possit, imò ad instantiam Partis debeat: nec opus est ordine Judicario in revocandis attentatis, si notoria sint, sed de plano proceditur; nec opus est aliud probare, quàm sententiam esse latam, ab ea fuisse ritè appellatum, & postea aliquid innovatum vel attentatum esse: habet præterea hoc remedium attentatorum, si eo Pars uti velit, locum etiam in rebus mobilibus, & quando nulla vis fuit illata, adeoque est pinguius, & magis privilegiatum, quàm interdictum unde vi. Quòd si ipsa Pars appellans aliquid attentet immediatè contrarium appellationi, privatur appellationis favore, per c. 42. b. t. c. 23. de Elect. l. 37. ff. de minor. eò quod frustra invocet auxilium Legis, qui committit in Legem. l. 37. cit.

Dixi in assertionem 1. ritè facta; si enim appellatio esset notoriè frivola, vel alias Jure prohibita, nullum pareret effectum. c. 7. cit. utpote nulla in se. 2. à sententia Definitiva, cui etiam æquivalet Interlocutoria habens rationem Definitivæ secundum dicta assert. præced. Si autem facta esset ab Interlocutoria simplici (quod hodie vix procedit) suspenderet quidem jurisdictionem Judicis à quo respectu articuli vel gravaminis, à quo appellatum fuit, si illud Judex non revocet, uti potest. c. 60. b. t. at forte non suspenderet respectu totius causæ principalis, ut docent multi contra gl. in c. 10. b. t. v. terminari. & Abb. ibid. à n. 4. testantem de communis: in qua proin procedere ipsi liceret juxta hos DD. Excipe, nisi causa principalis terminari non posset, nisi prius terminata causà incidenti, in qua fuit interlocutoriè appellatum, vel nisi Judex ad quem cognita appellationis justitia specialiter inhibuerit Judicem à quo procedere in causa principali. 3. Ita ut nec exequi sententiam valeat; cum amittat jurisdictionem in causa, in qua fuit appellatum, quamvis eam retineat quoad alias causas, si est Judex Ordinarius. c. 24. b. t. nec propterea in alia causa recusari potest ut suspectus. per l. 20. C. eod. Amplià, quòd neque possit revocare suam sententiam semel validè latam, etsi vellet. per c. 9. de off. deleg. quia jam functus est sub officio: quamvis sententiam Interlocutoriam simplicem, à qua appellatum est, revocare ipsi permittatur, & sic tollere illatam gravamen. c. 60. cit. 4. Nec aliquid intentare, quod scilicet præjudicet sententiæ latæ, vel causæ appellationis, vel Parti appellanti. 5. Ordinariè, quæ vox pertinet ad utrumque membrum tam de exe-

cutione sententiæ, quàm de nova attentatione: nam aliqua potest sine vitio attentari, seu quin attentare dicatur, nempe 1. ea omnia, quæ faciunt exitum causæ appellationis, uti v. g. est præfigere terminum appellanti ad introducendam appellationem. 2. Exercere illos actus, quos potuit pendente causa principali, uti v. g. est compellere litigantes ad cavendum. 3. Retinere debitorem, quando ex nova causa fit suspensus de fuga. 4. Rem litigiosam vel fructus illius periculo destructionis, dilapidationis &c. eripere, aut sequestrare. 5. Taxare expensas, in quas condemnavit.

Exequi autem sententiam non obstante Appellatione potest 1. Si appellatio sit evidenter frivola, & propterea dati sint Apostoli refutatorii. 2. In Notorijs. 3. In casibus, in quibus de Jure, vel propter clausulam appellatione remota, appellare non licet, concessum tamen est ex speciali gratia Principis. 4. In casibus, in quibus Jura concedunt paratam executionem, nisi allegetur clarè justa causa appellationis, uti est causa dotis, mercedis, alimentorum futurorum, causæ piæ, & aliæ, quæ celeritatem requirunt, uti deducit Barb. in c. 59. de Appellat. à n. 15. 5. In Excommunicatione, vel alijs censuris, quæ si absolutè per sententiam jam sunt latæ, appellatio subsequuta non impedit valorem & effectum illarum, ita ut eà non obstante possit v. g. per sententiam excommunicatus denuntiari ut vitandus, spoliari fructibus beneficii &c. c. 37. c. 53. §. 2. b. t. c. 20. de sent. Excom. in 6.

Dico 5. Omnis appellatio à sententia Definitiva semper parit effectum Devolutivum, ita ut cognoscere de tali causa, in qua provocatum est, & de omnibus ejus accessorijs, spectet ad Judicem appellatum. c. 55. b. t. Dixi 1. omnis appellatio, etiam si sit à sententia nulla; quàmvis enim propriè à sententia invalida appellari nequeat, nec inde inducatur effectus suspensivus, tamen, si ei deferatur à Judice à quo, sortitur effectum devolutivum. 2. à sententia Definitiva; nam si appellatio fiat à sententia Interlocutoria simplici, & Judex ad quem pronuntiet, appellationem esse frivola, non potest ipse de tali causa appellationis cognoscere, sed tenetur illam remittere ad Judicem à quo. c. 59. eod. modò Judex à quo non detulerit prius appellationi: si enim jam detulit, potest quidem, sed non tenetur Superior, remittere ad Judicem à quo. c. 5. §. si verò eod. in 6. Si verò appellatio sit à Definitiva, non tantum devolvitur ad ipsum cognitio de appellationis justitia, sed etiam cognitio ac terminatio causæ principalis, ita ut eam remittere ad Judicem à quo non possit, sed pronuntiare debeat vel confirmando priorem sententiam, vel cassando, vel novam ferendo. Text. & gl. v. alioquin in c. 59. b. t. l. eos, qui. C. eod. Demum 3. effectum devolutivum; nam aliquæ appellationes habent tantum effectum istum, non verò suspensivum, uti si appelletur à possessorio: licet de Jure Canonico in causis Beneficialibus &c. operetur etiam suspensivum.

Quæres, an sit aliqua poena temere appellantis, aut Judicis appellationem frivola admittere?

tentis? *¶* 1. de Jure Canonico non reperitur alia pœna statuta in frivole appellante, nisi condemnatio in expensis. *c. 59. § c. 5. cit.* Idem obtinet usus in tribunalibus secularibus teste Welsenbecio, & pœnas, in l. 19. *C. eodem § l. 5. C. quorum appell. non recip.* statutas, per consuetudinem abrogatas ajunt. *¶* 2. Judex verò deferens appellationi frivole puniendus est arbitrariè; sicut si non deferat legitimæ. per *c. 31. § l. 21. C. b. t.*

§. VI.

De Recusationibus, & Relationibus.

33 Sciendum 1. *Recusationem* Judicis ex *c. 12. § 39. de off. Deleg. l. 16. C. de Judic.* sic definiri posse: est declinatio Judicis tanquam suspecti ex justa causa. Debet fieri ante litem contestatam, & quidem intra 20. dies ab oblato libello (nisi post litem contestatam nova causa recusandi supervenerit) atque in scriptis. *c. 20. de sent. § rejud. c. 25. de off. deleg. Auth. offeratur. C. de litis contest.* in quibus exprimatur & significetur Judici recusato causa suspicionis specifica, saltem de Jure Canonico. *c. 41. § 2. § c. 61. pr. b. t. & juxta multos etiam de Jure Civili propter l. 9. ff. de liberal. caus.* Concordare dicitur praxis. Licet in nonnullis conveniat cum Appellatione, præsertim in effectu, quod suspendat jurisdictionem Judicis recusati, nisi sit manifestè frivola, ita ut in causa cognoscenda & decidenda super sedere debeat, nec ad ulteriora procedere possit, donec consliterit, recusationem esse frivolum: in pluribus tamen differt ab Appellatione, uti 1. quod Recusatio non necessariò fieri debeat ad Judicem superiorem. 2. Quod possit recusari Judex, qui actu non gravat. 3. Quod Vicarius Generalis possit recusari coram Episcopo. 4. Quod possit recusari delegatus Judex, cui commissæ est causa cum clausula, ut procedat remota appellatione. 5. Quod non possit recusari Judex, in quem aliquis semel consensit, comparando coram ipso sine protestatione interjecta. Aliter omnia se habet in Appellatione.

34 Sc. 2. *Relationem* ex *rubr. § c. 68. b. t. § l. 1. seqq. C. de Relat.* sic describi: est consultatio Judicis inferioris, in causa de Jure dubitantis, missa ad Principem, ut intelligat, quid statuere debeat. Ex quo patet, Relationem in dubio circa factum non habere locum, sed solum quando vel Jus non exstat clarum, vel sibi ipsi in speciem contrariatur. Fieri debet cum consensu utriusque Partis litigantis, etque prius dari copia seu exemplar Relationis; dein in breve compendium redacta unà cum Actis pro plena instructione mitti ad Principem consilij causâ adhuc, ante sententiam Definitivâ. *c. cit. l. 1. seqq. cit.* Convenit Relatio cum Appellatione in hoc, quod suspendat jurisdictionem Judicis, ita ut ea pendente nihil innovari debeat, causæque cognitionem devolvat ad Superiorem: ab ea tamen differt, quod ante, non post sententiam, & quidem non à Partibus, sed à Judice interponatur, nec Superior ferat sententiam, sed inferior juxta rescriptum Superioris. *l. 1. cit.*

35 Dico 1. Recusari de Jure Canonico potest omnis Judex suspectus, tam Ordinarius quàm

Delegatus. 2. De Jure Civili autem Delegatus certò. 3. Et probabilis etiam Ordinarius, inferior Supremo Principe. Prima constat ex *c. 41. § 61. cit. c. 4. § 5. de Off. deleg. in 6.* Secunda ex *l. 16. § fin. C. de Judic.* Tertia negatur quidem communis, rectius tamen detur affirmanda partim propter paritatem rationis; quia etiam Ordinarius Judex potest esse suspectus, propter quam causam Jura indifferenter admittunt reculationem Judicis. *l. 16. cit.* ubi omnes lites sine suspitione vult procedere Imperator; partim quia *l. 4. C. de juris. habetur*, quod nemo post litem contestatam Ordinaria Sedis examen declinare possit: ergo contrario rectè inferitur, ante litem contestatam id fieri posse. König *b. n. 60.* Oppones In *Auth. si vero. C. de Judic. § Nov. 86. c. 2.* statuitur, ut si Judex Ordinarius est suspectus, ei adjungatur Episcopus, vel Archiepiscopus, vel, ut habet consuetudo, alius vir bonus, discretus, tam meque suspectus: ergo Judex Ordinarius non potest extra recusari, ut non maneat ipsi potestas adhuc cognoscendi & terminandi causam. ubi non prohibetur recusatio totalis Judicis Ordinarij, sed indulgetur tantum illis, qui non volunt extra patriam suâ accedere ipsum Principem recusato in totum Judice Ordinario, ut possint eundem recusare ex parte, ita ut solus non sit Judex, sed ei alius adjungi debeat non suspectus: atque hanc electionem reculantem manifestè tribuit *Nov. 53. c. 3. § 1.*

Dico 2. Causa recusandi Judicem est solum suspicio, quæ tamen ex varijs capitibus esse potest. 1. Si Judex, qui reculatur, est alius inimicus recusantis, ut si v. g. communia benevolentia signa ei denegat, vel sparsit minus contra ipsum, vel litem Judicalem cum eo habuit &c. 2. Si habet specialem affectionem aut relationem erga alteram Partem, quia v. g. consanguinitate vel affinitate junctus. *c. 4. in 1. non contest. illius dominus, vel collega. c. 17. c. 35. de off. deleg. familiaris. c. 25. eod.* 3. Si habet specialem affectionem erga causam, quæ proponitur in Judicio. v. g. si in eodè negotio jam egit Advocatum vel Procuratorem, si ex tali causa speciale emolumentum redundat in ipsum &c. Marant. *tit. de Appell. a n. 27.* ubi 40. causas recusandi Judicem affert. Daniel Venator autem bene advertit, quod omnes causæ, quæ repellunt testem tanquam suspectum, generaliter & multò magis repellant etiam Judicem tanquam suspectum: quia facilius ferè est invenire alium Judicem, quàm alium testem.

Quæres, quid agendum in dubio, an causa suspicionis vel recusandi Judicem, sit justa & sufficiens? *¶* debent vel à Partibus, vel à Recusatore & Judice recusato, communi opera eligi arbitri, qui intra certum terminum, quem ipsis præfigere potest Judex recusatus, competentem tamen ad finiendum suspicionis articulum, debent decidere, num causa suspicionis sit justa: si arbitri pronuntiaverint causam non esse justam, vel si intra assignatum terminum non finiverint hoc negotium, potest recusatus procedere in causa principali. *c. 61. b. t. § c. 2. eod. in 6.* A laudo tamen seu sententia horum arbitri-

TITULUS XXIX.
De Clericis Peregrinantibus.
SUMMARIUM.

1. 2. Peregrinatio Romana habet quandoque vim Appellationis, & quando.
3. Per peregrinos hic intelliguntur Romipetæ.

Sciendum i. præsentem Titulum, tanquã appendicem prioris, hic subungi ideo, quia peregrinatio Romana post latam in aliquem sententiã assumpta habet vim appellationis. c. un. h. t. & hujusmodi itineris ingressus Romam versùs ad Papam est realis appellatio, quã, cum fiat ipso facto, plus est quàm verbis appellare. c. 52. de appellat. cum hi, qui accedunt ad præsentiam nostram (Pontificis) cum rebus eorum debeant esse sub Apostolica protectione securi c. un. cit. ut adeò contra ipsos, vel res eorum, vel in-vel extra Judicium, à Judice vel homine privato, nihil innovari aut attentari possit, & quidquid innovatum vel attentatum fuerit, revocari debeat, sic ut quod attentatum est appellatione verbali interposita, & restitui, quidquid interea ipsis ablatum. Atque ad hoc agere in Judicio, etiam sine mandato, possunt omnes propinqui, amici, imò & servi. c. un. cit. Quando autem hujusmodi arreptio itineris Romani (cui æquiparatur etiam arreptio itineris non Romani, sed ad alium Judicem superiorem, uti & missio Nuntij super causa ad Papam, vel ad alium Judicem superiorem) sortiatur vim appellationis, statim dicemus, sed priùs

Sc. 2. Peregrinos in genere dici, qui aliena loca peragantes proficiscuntur. 2. Hic autem per peregrinos specialiter & maxime intelligi Romipetas, seu illos, qui Romam proficiscuntur, etiam ex devotionis vel alia causa. 3. Tam Laicos quàm Clericos; quamvis enim Rubrica loquatur de solis Clericis, textus tamen subsequens loquitur indiscriminatim, & quia in Laicis eadem textus reperitur ratio, etiam ad hos communiter extenditur. 4. In Bulla Cœnæ casu 9. & 10. excommunicationem latæ sententiæ & Summo Pontifici reservatam fulminari in eos, qui accedentes ad Sedem Romanam vel in ea morantes, vel inde recedentes, suã vel aliorum operã interficiunt, mutilant, vulnerant, spoliunt, capiunt, detinent; vel qui in his dant auxilium, consilium, vel favorem; sive dein Romam petant litis prosequendæ, negotij gerendi, beneficij obtinendi causã, de quibus loquitur casus 9. cit. sive devotionis ergo, uti habet casus 10. cit. Bull.

Dico. Ut peregrinatio Romana, seu ad Urbem, vel ad Sedem Apostolicam, habeat vim & effectum appellationis, requiritur i. ut iter arripiatur intra 10 dies à lata sententia, vel illato gravamine. 2. Ut hoc iter sit intimatum Judici, vel Parti adversæ. 3. Ut iter medians non præveniatur citatione, antequam iter arripuerit. c. 9. de appellat. quia tunc, utpote præventus ab altero Judice, non posset amplius ipsius forum declinare. c. 30. eod. & c. 19. de for. comp. & præveniens posset procedere in causa non obstante suscepto itinere. 4. Ut arripiat iter, antequam intellexerit, contra se ab Adversario

Fff

tio

trorum datur appellatio; quia sunt arbitri juris, & necessarii. A data doctrina excipe casum, quo recusat Judex Delegatus, & delegans est præfatus: vel recusat Vicarius Generalis Episcopi, aut ejus Delegatus, & Episcopus est præfatus: vel recusat unus ex duobus Delegatis ad eandem causam cum clausula, si ambo non possunt, unus procedat: in his quippe circumstantijs de causa suspicionis cognoscit & judicat Delegans, vel Episcopus, vel Condelegatus non reculatus, & non arbitri. c. 4. de off. deleg. in 6. c. 4. de for. comp. & ibi Abbas. Pariter arbitris opus non est, quando causa suspicionis est vel certa, & jure expressa, uti sunt recensitæ; vel manifeste nulla aut frivola. Abb. in c. 61. cit. n. 5. Barb. n. 12.

Dico 3. Pendente causa reculationis acta à Judice reculato non tantum revocari debent, ut diximus n. 30. sed probabilis ipso jure sunt nulla, saltem si causa objectæ suspicionis sit manifestata, vel quæ acta sunt post electionem arbitrorum. Ita communior, desumpta ex c. 41. & 61. cit. Quæ autem acta sunt ante electionem arbitrorum in casu dubiæ suspicionis, probabiliter valent, nisi vel per appellationem, vel alio modo, causa postmodum transferatur cum effectu ad alium Judicem, ut cum Innoc. Imol. dicitur Pirh. & Wiestner, idque desumunt ex c. 27. de off. deleg. in fine, ubi conceditur appellatio à Judice Delegato, qui causam justæ reculationis non admittit, & solum illa, quæ post hujusmodi appellationem acta sunt, habeantur pro irritis: ergo à contrario valebunt, quæ ante appellationem, sed tamen post reculationem, sunt acta. Oppones, fatiùs esse impedire, ne quid fiat valide, quàm factum postea revocare cum verecundia Judicis recusati: ergo dicendum potius, quòd acta Judicis recusati etiam ante appellationem sint invalida, quàm revocabilia tantum. 3. Major est verecundia Judicis recusati, si postea ejus acta debeant declarari tanquam irrita ipso jure; quia sic arguitur vel manifeste, vel imperitiæ juris.

Dico 4. Relatio de Jure Civili recentiori hodie est abrogata. Auth. nov. Jure C. de Relat. Nov. 125. c. 1. ubi Justinianus voluit, ut causa perfectè examinata terminetur à Judice ipso, & executioni detur, nisi interponatur appellatio: quia compertum erat, lites nimium protrahi per hujusmodi recursum ad Principem. Interim tamen non prohibetur, quò minus super aliquo dubio Princeps interrogari possit, modò non tota causa, sed tantum aliquis articulus, de quo est ius dubium, referatur ad Principem. Relationum loco permittitur & sæpe adhibetur recursus ad Jurisperitos, & ad Facultates Juris in Academijs, indeque petitur consilium in Jure dubio. Interim autem, dum consilium petitum advenit, suspendi jurisdictio nem Judicis, ut nō innovare possit, sicut olim Relatione Principi missa & pendente, putant Vallensis h. §. 20. n. 5. Brunnem. & alij. Dixi, de Jure Civili; nam de Jure Canonico expressè approbatur Relatio c. 68. h. t. quamvis rarissimus sit illius usus, ut communiter notant DD.

Lib II. R. P. Pickler.